

Ф. В. Узунов,
к. е. н., доцент, перший профектор, Університет економіки та управління

ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ ПАРТНЕРСТВА БІЗНЕСУ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ

F. Uzunov,
Ph.D., associate Professor, first Pro-rector of the University of Economics and management

EVALUATION INDICATORS SAFETY PARTNERSHIP BUSINESS WITH THE GOVERNMENT

У статті розглянуто показники-індикатори для оцінки економічної безпеки як фактори, що визначають необхідність партнерства бізнесу з органами влади. Наведено розбір поняття "економічна безпека". Охарактеризовано порогові значення показників-індикаторів для оцінки економічної безпеки.

The article considers the performance indicators for evaluation of economic security as factors in need of partnership business with government. An analysis of the definition of "economic security". Defined thresholds indicators for the evaluation of economic security.

*Ключові слова: бізнес, влада, економічна безпека, партнерство, показники-індикатори.
Key words: business, government, economic security, partnership, the performance indicators.*

ВСТУП

Аналіз світового досвіду вказує на важливість налагодження партнерських відносин держави та бізнесу. У таких відносинах зацікавлені обидві сторони: для підприємницьких структур — це шлях отримання від держави сприятливих умов господарювання та забезпечення гарантованого прибутку від участі у вигідних спільних проектах, а для держави партнерство з бізнесом — це спосіб залучити приватний капітал до фінансування національно значущих проектів та надати йому соціальну орієнтацію.

У сучасних умовах для вирішення проблеми партнерства бізнесу з органами влади економічна безпека має важливе значення. Дослідженню цих питань присвятили свої праці такі вчені, як С.І. Дорогунцов, В.М. Ємельянов, В.В. Кузьменко, В. Цвиха, М. Черниш та інші.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Завдання дослідження:

- розглянути показники-індикатори для оцінки економічної безпеки як фактори, що визначають необхідність партнерства бізнесу з органами влади;
- навести розбір поняття "економічна безпека";
- охарактеризувати порогові значення показників-індикаторів для оцінки економічної безпеки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічна безпека країни та регіонів відноситься до проблем, що привертають пильну увагу фахівців, що працюють в сфері економіки, політики, міжнародних відносин. Статистика, що свідчить про різке погіршення економічної безпеки, підтверджує всю серйозність положення [1, с. 5].

У зв'язку з цим поняття "економічна безпека" можна застосувати до різних суб'єктів — окремих громадян, бізнесу, державних підприємств, регіональної економіки і держави в цілому.

Безпека внутрішньоекономічної сфери пов'язується з природними, техніко-технологічними, інфраструктурними, соціальними та іншими факторами макро-, мезо- та мікроекономічного розвитку, з внутрішнім імунітетом і зовнішньою захищеністю від різного роду дестабілізуючих і деструктивних впливів. У зовнішньоекономічній сфері економічна безпека характеризує конкурентоздатність на світових ринках, стійкість валюти та фінансового становища.

У наукових працях [1; 5] робиться висновок про те, що економічна безпека являє собою сукупність внутрішніх і зовнішніх умов, що сприяють ефективному динамічному зростанню економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоздатність на ринках, гарантує безпеку від різного роду погроз і втрат.

Звідси випливає, що економічна безпека повинна забезпечуватися насамперед ефектністю самої економіки, тобто захищати сама себе на основі високої продуктивності праці, якості продукції, конкурентоспроможності.

Вона повинна забезпечуватися системою державних органів, ланками і структурами економіки. Економічна безпека регіону — це, з одного боку, ступінь інтеграції регіональної економіки з економікою України, з іншого — регіональної незалежності.

Керуючим механізмом економічною безпекою регіонів України є моніторинг, який представляє собою інформаційно-аналітичну постійно діючу систему спостережень за динамікою показників, що характеризують безпеку соціально-економічної системи.

На основі моніторингу та прогнозування розробляється і застосовується в управлінні механізм впливу на фактори з метою зміцнення економічної безпеки. Він включає критерій і параметри, порогові значення показників-індикаторів економічних і соціальних процесів. Подібні показники, які отримують кількісний вираз, дозволяють завчасно сигналізувати про небезпеку і вживати заходів щодо її попередження.

Для економічної безпеки важливе значення мають не стільки самі показники, скільки їх порогові значення, тобто граничні величини, недотримання яких перешкоджає нормальному ходу розвитку різних елементів відтворення і призводить до формування негативних руйнівних тенденцій в забезпеченні економічної безпеки [2].

Наближення показників до гранично допустимої величини свідчить про наростання загроз соціально-економічній стабільності системи, а їх перевищення — про вступ системи в зону нестабільності і соціальних конфліктів, про реальний підризок економічної безпеки в соціально-економічній системі.

Найвищий ступінь безпеки досягається за умови, що весь комплекс показників перебуває в межах допустимих меж своїх порогових значень, а граничне значення одного показника досягається не на шкоду іншим.

Аналіз роботи [1], в якій розглядаються питання економічної безпеки на регіональному рівні, дозволив запропонувати систему показників-індикаторів для оцін-

ки економічної. На відміну від зазначеної роботи, вчені пропонують показники-індикатори об'єднати в сім груп:

1. Здатність економіки регіону до стійкого зростання.
 - 1.1. Темп зростання ВРП у % до відповідного періоду минулого року.
 - 1.2. Індекс фізичного обсягу промисловості у % до відповідного періоду минулого року.
 - 1.3. Індекс фізичного обсягу продукції сільського господарства у % до відповідного періоду минулого року.
 - 1.4. Обсяг роздрібного товарообігу у % до ВРП.
 - 1.5. Кошти консолідованого бюджету у % до загального обсягу інвестицій:
 - Кошти державного бюджету, %;
 - Кошти регіональних бюджетів, %.
 - 1.6. Інвестиційний капітал у % до ВРП.
 - 1.7. Частка нових видів продукції в загальному обсязі випуску, %.
2. Стійкість фінансової системи регіону.
 - 2.1. Дефіцит консолідованого бюджету у % до ВРП.
 - 2.2. Доходна частина консолідованого бюджету (фактичне виконання) у % до ВРП.
 - 2.3. Видаткова частина консолідованого бюджету у % до ВРП.
 - 2.4. Індекс споживчих цін, %.
 - 2.5. Грошова маса у % до ВРП.
 - 2.6. Обсяг внутрішнього боргу у % до ВРП.
 - 2.7. Обсяг зовнішнього боргу у % до ВРП.
3. Залежність економіки від імпорту найважливіших видів продукції.
 - 3.1. Відношення імпорту до експорту, %.
 - 3.2. Частка імпорту у внутрішньому споживанні населення, %, у тому числі продовольства.
 - 3.3. Зовнішньоекономічні взаємини.
 - 4.1. Експорт у % до попереднього періоду.
 - 4.2. Імпорт у % до попереднього періоду.
 - 4.3. Обсяг іноземних інвестицій в економіку регіону, у % до відповідного періоду.
4. Підтримка інноваційного потенціалу регіону.
 - 5.1. Асигнування на науку у % до ВРП.
 - 5.2. Частка осіб з вищою освітою на 1000 чоловік.
 - 5.3. Кількість студентів на 1000 чоловік.
 - 5.4. Чисельність працюючих у науці від усього зайнятого населення, %.
 - 5.5. Витрати на освіту.
5. Якість життя.
 - 6.1. Чисельність населення з доходами нижче прожиткового мінімуму у % до загальної чисельності населення.
 - 6.2. Співвідношення грошових доходів 10% найбільш і 10% найменш забезпеченого населення, раз.
 - 6.3. Безробітні, які мають офіційний статус в службі зайнятості на кінець періоду, у % від економічно активного населення.
 - 6.4. Середній розмір пенсій за місяць з урахуванням компенсаційних виплат, грн.
 - 6.5. Набір з 25 основних продуктів харчування, вартість на кінець періоду, грн.
 - 6.6. Витрати на охорону здоров'я на душу населення у % до ВРП.
 - 6.7. Витрати на культуру, у % до ВРП.

6.8. Забезпеченість населення житлом, загальна площа, кв. м / чол.

6.9. Щільність викидів шкідливих речовин в атмосферу, т / кв. км.

6.10. Питомі скиди забруднених стічних вод, т / кв. км на рік.

6.11. Кількість злочинів на 1000 чоловік населення.

7. Демографія.

7.1. Природний приріст населення, осіб на 1000 населення.

7.2. Народжуваність, чоловік на 1000 населення.

7.3. Смертність, чоловік на 1000 населення.

7.4. Дитяча смертність, чоловік на 1000 населення.

7.5. Рівень депопуляції населення (кількість народжених до кількості померлих).

7.6. Сальдо міграції, тис. осіб.

7.7. Тривалість життя, років: чоловіки, жінки [3].

Представлену структуру показників-індикаторів слід розглядати як угруповання факторів, що визначають необхідність, форму і модель партнерства бізнесу з органами влади, враховуючи при цьому, що досягнення граничних значень індикаторів може привести до економічної кризи та соціального вибуху. Перебування ж цих індикаторів у зоні оптимальних значень буде свідчити про наявність сприятливих умов для розвитку партнерства бізнесу і влади як сучасного фактора соціально-економічного розвитку регіонів України [4].

Запропоновані рекомендації дозволять об'єктивно оцінити актуальність вирішення проблеми партнерства бізнесу і влади на основі соціальної відповідальності бізнесу та органів державної влади, розглядаючи його як новий, сучасний фактор соціально-економічного розвитку регіонів в умовах економічного зростання. Практика показує, що бізнес в Україні зміцнів і може взяти на себе значну частку соціальної відповідальності перед суспільством.

Для цього необхідні розробки ефективних моделей співпраці бізнесу та органів влади, механізмів їх реалізації, що враховують складність системи державного регулювання та ринкового управління економікою.

ВИСНОВКИ

Економічна безпека являє собою сукупність внутрішніх і зовнішніх умов, що сприяють ефективному динамічному зростанню економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоздатність на ринках, гарантує безпеку від різного роду погроз і втрат.

Звідси випливає, що економічна безпека повинна забезпечуватися насамперед ефективністю самої економіки, тобто захищати сама себе на основі високої продуктивності праці, якості продукції, конкурентоспроможності.

Показники-індикатори для оцінки економічної безпеки пропонується об'єднати в сім груп:

1. Здатність економіки регіону до стійкого зростання.
2. Стійкість фінансової системи регіону.
3. Залежність економіки від імпорту найважливіших видів продукції.
4. Зовнішньоекономічні взаємини.
5. Підтримка інноваційного потенціалу регіону.

6. Якість життя.

7. Демографія.

Для економічної безпеки важливе значення мають не стільки самі показники, скільки їх порогові значення, тобто граничні величини, недотримання яких перешкоджає нормальному ходу розвитку різних елементів відтворення і призводить до формування негативних руйнівних тенденцій в забезпеченні економічної безпеки.

Наближення показників до гранично допустимої величини свідчить про наростання загроз соціально-економічної стабільності системи, а їх перевищення — про вступ системи в зону нестабільності і соціальних конфліктів, про реальний підрив економічної безпеки в соціально-економічній системі.

Література:

1. Дорогунцов С.І. Сталий розвиток і безпека: аспекти сполучення / Дорогунцов С.І., Ральчук О.М. — К.: Т-во "Знання" України, 2002. — 34 с.

2. Дьомін О. Політика регіонального розвитку в умовах поглиблення ринкових реформ в Україні / О. Дьомін // Економіка України. — 2003. — №6. — С. 4—13.

3. Ємельянов В.М. Взаємодія держави і бізнесу в регулюванні економічних процесів та зміцненні економічної безпеки / В.М. Ємельянов / За заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія "Управління" Вип. 1/2012. Державне управління та місцеве самоврядування. — К.: Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління. — 2012. — С. 125—147.

4. Ємельянов В.М. Взаємодія між органами влади на регіональному та державному рівнях щодо розвитку бізнес-середовища / В.М. Ємельянов // Економіка та держава. — 2008. — № 8. — С. 107—109.

5. Кузьменко В.В. Економічна безпека та сталий розвиток: регіональний аспект: монографія / В. В. Кузьменко. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. — 144 с.

References:

1. Dorohuntsov, S.I. (2002), *Stalyj rozvytok i bezpeka: aspekty spoluchennia [Sustainable development and security: aspects of combination]*, T-vo "Znannia" Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

2. D'omin, O. (2003), "Regional Development Policy in the conditions of deepening market reforms in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 6, pp. 4—13.

3. Yemel'ianov, V.M. (2012), "The interaction of state and business in the regulation of economic processes and enhancing economic security", *Naukovyj visnyk Akademii munitsypal'noho upravlinnia: Serii "Upravlinnia"*, vol. 1, pp. 125-147.

4. Yemel'ianov, V.M. (2008), "Interaction between authorities at regional and national levels for the development of the business environment", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 107—109.

5. Kuz'menko, V.V. (2008), *Ekonomichna bezpeka ta stalyj rozvytok: rehional'nyj aspekt [Economic security and sustainable development: a regional perspective]*, DonNUET, Donetsk, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2013 р.